Sortland kommune

Besvarelse av spørsmål fra høring.

ID3 (Vegard Vatndal): Bærekraft, behov for elektrifisering i henhold til gjeldene lover og regelverk?

Svar:

Fra 1. januar 2024 gjelder nye regler for bærekraft i offentlige anskaffelser i Norge. Her er noen viktige punkter:

Vekting av klima- og miljøhensyn: Klima- og miljøhensyn skal som hovedregel vektes med minimum tretti prosent i offentlige anskaffelser. Dette betyr at oppdragsgivere må ta hensyn til miljøaspekter når de vurderer tilbud fra leverandører.

Anskaffelsesloven § 5: Anskaffelsesloven krever at oppdragsgivere skal innrette sin anskaffelsespraksis for å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger. Den nye bestemmelsen i anskaffelsesforskriften § 7-9 følger opp dette kravet ved å pålegge oppdragsgivere å vekte klima- og miljøhensyn med minimum tretti prosent.

Unntak fra kravet: Det finnes et felles unntak fra kravet om å vektlegge klima- og miljøhensyn. Dette gjelder for anskaffelser der klimaavtrykket og miljøbelastningen er uvesentlig, og dette begrunnes i anskaffelsesdokumentene. Det er opp til oppdragsgiver å vurdere relevansen av miljøkrav basert på anskaffelsens art og størrelse.

Praktiske råd til oppdragsgivere: Oppdragsgivere bør utarbeide klare rutiner og retningslinjer for å ivareta de nye kravene til klima- og miljøhensyn i anskaffelsesprosesser.

I anskaffelsesforskriften del III skal oppdragsgiver angi tildelingskriterienes relative vekt ved valg av tilbud på grunnlag av det beste forholdet mellom pris eller kostnad og kvalitet. Hovedregelen om at klima- og miljø skal vektes med minimum 30 prosent, kommer derfor til anvendelse på anskaffelser som omfattes av del III. Det vil si anskaffelser som er lik eller overstiger EØS-terskelverdiene.

Del I: anskaffelser mellom 100 000 kr og nasjonal terskelverdi

Det gjelder ingen prosedyrekrav og oppdragsgiver kan derfor velge å ikke oppstille tildelingskriterier. Det er derfor ingen plikt for oppdragsgiver å vektlegge klima- og miljøhensyn. Det er likevel viktig å være oppmerksom på at dersom oppdragsgiver velger å oppgi kriterier i relativ vekt/prioritert rekkefølge gjelder en plikt til å stille krav til klima og miljø iht til kravene som gjelder etter del II og del III (slik det fremgår nedenfor).

Del II: anskaffelser mellom nasjonal og EØS-terskelverdi

Ettersom det ikke pliktes å angi tildelingskriterienes relative vekt etter del II gjelder det ingen plikt til å vekte klima - og miljøhensyn med minimum 30%. Oppdragsgiver bør angi klima- og miljøhensyn blant de tre høyest prioriterte tildelingskriteriene. Dersom klima- og miljøhensyn ikke angis i tildelingskriteriene så skal det stilles klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen. Det er viktig å være klar over at det også er et krav at dersom oppdragsgiver velger å erstatte klima- og miljøkrav i tildelingskriteriene med å stille krav til dette i kravspesifikasjonen, så kan dette bare gjøres dersom:

-det er klart at dette gir en bedre klima- og miljøeffekt og

-dette begrunnes i anskaffelsesdokumentene

Sortland kommune

Del III: anskaffelser over EØS-terskelverdi

For anskaffelser som følger del III av anskaffelsesforskriften følger det et krav om å angi tildelingskriterienes relative vekt ved valg av tilbud. Her gjelder derfor et absolutt krav som innebærer at oppdragsgiver skal vekte klima- og miljøhensyn med minimum 30%.

Det er likevel åpning for å erstatte klima- og miljøhensyn i tildelingskriterier med klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen. Dette kan bare gjøres dersom:

-det er klart at dette gir en bedre klima- og miljøeffekt og

-dette begrunnes i anskaffelsesdokumentene

Kilde:

https://www.pwc.no/no/pwc-aktuelt/baerekraft-i-offentlige-anskaffelser.html

Oppsummering:

Bærekraft, klima, miljø, alle er viktige elementer i fremtidige anskaffelser.

Alle offentlige oppdragsgivere bør lage en overordnet bærekraftstrategi for virksomheten. Den overordnede bærekraftstrategien bør inneholde informasjon om hvilke bærekraftsmål virksomheten har prioritert å fokusere på. Dette kan variere fra år til år, og kan også variere avhengig av fagområde. I kontraktstrategien for en enkelt anskaffelse, bør det fremgå hvilke krav til bærekraft som skal stilles i nettopp denne konkrete anskaffelsen. Valgene i kontraktstrategien burde samsvare med fokus og prioriteringer i den overordnede bærekraftstrategien. Den overordnede bærekraftstrategien bør inneholde informasjon om hvilke bærekraftsmål virksomheten har prioritert å fokusere på. Dette kan variere fra år til år, og kan også variere avhengig av fagområde. I kontraktstrategien for en enkelt anskaffelse, bør det fremgå hvilke krav til bærekraft som skal stilles i nettopp denne konkrete anskaffelsen. Valgene i kontraktstrategien burde samsvare med fokus og prioriteringer i den overordnede bærekraftstrategien.

Gå i dialog med leverandørmarkedet

Det grunnleggende prinsippet om konkurranse tilsier at utvikling og modenhet i leverandørmarkedet bør få betydning for hvilke og hvordan krav til bærekraft stilles i en konkret anskaffelse. For å finne ut hvilke miljøvennlige løsninger leverandørmarkedet kan tilby i dag og på sikt, og derigjennom hvor strenge krav til bærekraft som kan stilles i en konkret anskaffelse, bør offentlige oppdragsgivere gå i dialog med leverandørmarkedet, og det er det vi gjør nå, med dette møtet.

ID4 (Mads, el-team): (1) *Det er viktig at Sortland Kommune legger opp til at mest mulig innkjøp handles lokalt i regionen. Dette bygger kompetanse og arbeidsplasser som i neste runde genererer inntekter til Kommunen. (2) Med tanke på fokus på miljø bør det legges mye større fokus på kortreist arbeidskraft i kvalifikasjonskravene på fremtidige kontrakter. (3) Det bør også stilles enda strengere krav til bruk av lærlinger i alle fag på større kontrakter slik at lokale bedrifter som tar inn lærlinger stiller sterkere i konkurranse med bedrifter som baserer seg på bare innleid arbeidskraft. (4) Når det gjelder utbyggingsavtaler så er det viktig at det er en viss forutsigbarhet i hvordan dette skal gjøres og at alle behandles så likt som mulig. (5) Sortland Kommune bør i større grad ta eierskap i å utvikle gode prosjekter sammen med utbyggere slik at vi klarer å skape både attraktive områder for boligbygging og næringsbygg.*

Svar:

(1) Her har Sortland kommune startet et arbeid med en ny Innkjøpsstrategi, jfr. grunnlag for møtet. Initiativet for denne kom fra forrige kommunestyre, og bestillingen var klar. Få til mest mulig handel lokalt, men innafor gjeldende regelverk. Her vises også til interne regelverk for Sortland kommune, som bygger på lovkrav, men har noen presiseringer for oss lokalt. Sortland kommune har godkjent, og iverksatt nytt innkjøpsreglement, som er et administrativt verktøy i det daglige innkjøpsarbeidet for alle i kommunen.

Strategien er et mer overordnet forslag som skal si noe om hvordan vi skal organisere, og planlegge kommunens innkjøp. Dette sier noe om organisering og eventuell samhandling med lokalt, og regionalt næringsliv.

(2) Enig i prinsippet. Dette må dog fortsatt sikre at vi holder oss innafor regelverk, og ikke minst, opprettholde konkurransekraft-elementet i anskaffelsene. Alle leverandører oppfordres til å lage en overordnet bærekraftstrategi, der klimarisiko håndteres på lik linje med annen risiko. Leverandører bør også utarbeide egne klimaregnskap, som i den grad det er mulig, dekker hele verdikjeden.

(3) -Gjør dere kjent med bransjestandarder
-Sett deg godt inn i hvilke absolutte krav og evalueringskrav som stilles til bærekraft i din bransje.
-Investering i bærekraftige løsninger kan være avgjørende for å opprettholde konkurransekraft. Dette kan for eksempel illustreres av utviklingen som finner sted i Oslo kommune. Oslo kommune, som i flere år har brukt tildelingskriterier for å premiere utslippsfrie løsninger, har vedtatt at de fra 2025 vil stille minstekrav til nullutslipps- (dvs. batterielektrisk eller hydrogen) eller biogassteknologi for transport og bygg- og anleggsplasser4.
-Overgangen til bærekraftige løsninger vil kreve større eller mindre økonomiske investeringer på leverandørsiden, men her finnes det også muligheter for å søke om klimatilskudd.

(3) Når det gjelder lærlinger er det et prioritert område. Det er dog mange bransjer der det ikke finnes lærlingeordninger som er relevante for arbeidet, eller leveransen, som skal anskaffes. Her skal det ha fokus likevel, jfr. riving av Nortura, her finnes ikke utdanning i riving, men vi krever likevel lærlinger, men i maskinførerfaget.

ID8 (Håvard Hamansen): *Hvordan sikre at kommunen blir oppfattet som en trygg og seriøs innkjøper og kvalitetssikring av innkommende svar/anbud.*

Samme svar her som til Mads;
Her har Sortland kommune startet et arbeid med en ny Innkjøpsstrategi, jfr. grunnlag for møtet. Initiativet for denne kom fra forrige kommunestyre, og bestillingen var klar. Få til mest mulig handel lokalt, men innafor gjeldende regelverk. Her vises også til interne regelverk for Sortland kommune, som bygger på lovkrav, men har noen presiseringer for oss lokalt. Sortland kommune har godkjent, og iverksatt nytt innkjøpsreglement, som er et administrativt verktøy i det daglige innkjøpsarbeidet for alle i kommunen.

Det jobbes med intern opplæring i anskaffelsesregelverk, da det er mange i kommunen som gjør anskaffelser. Det er *innkjøpsleder* som bistår *innkjøpere* i strategisk planlegging av alle anskaffelser. Innkjøpsleder skal ha oversikt over aktuelle regelverk som må overholdes, og sammen med behovseier planlegge hvordan man skal gå frem. Man må sikre at det ikke skytes langt over mål, men samtidig skal konkurransen følge innkjøpsprinsippene, at det skal være **Konkurranse, likebehandling, forutberegnelighet, etterprøvbarhet og forholdsmessighet.**

ID19 (Gard Michalsen): (1)*I hvilken grad man ønsker lokale leverandører (og er bevisst det i anbudsutformingen) (2) Proporsjonalitet på konkurranseform opp mot oppdragsstørrelse – noen ganger blir det unødvendig komplisert"*

Svar:

Enig..

(1) Vi ønsker i utgangspunktet å samhandle mest mulig med lokale, og regionale leverandører. Det er gitt forutsetningen om at vi tildeler leveranser etter de over nevnte prinsipper. Mange små innkjøp blir fort så store i løpet av en 2-4 års periode at man burde gå ut å forhandle en rammeavtale, eller annen innkjøpsordning. Hvis vi ser til regelverket, er det ikke anledning å velge beregningsmåter, eller å dele opp kontrakter med det formål å unnta kontrakter fra forskriftskravene. Det kan likevel vurderes å dele opp kontrakter hvis det er sannsynlig at det er tjenlig for kommunen, men det må alltid ses i sammenheng med tidsbruk, og mulige gevinster for oss, og leverandørene. Satt på spissen, hvis vi skal kjøpe kontormateriell, så er det vanskelig å kjøpe blyanter hos en leverandør, og viskelær hos en annen. Det vil ikke være riktig bruk av kommunens ressurser, og tjener heller ikke næringslivet. Vi er avhengig av god logistikk, og at vi forvalter kommunens ressurser, både personell, og midler, på beste måte.

(2) Vi mener likevel at alle anskaffelser bør tilfredsstille grunnleggende innkjøpsprinsipper, men kravene til prosedyre kan i noen tilfeller lempes, slik at prosedyrekostnaden blir rimelig sett i forhold til anskaffelsens verdi. For innkjøp under dagens nasjonale terskelverdier, blir kommunens kostnader uforholdsmessig store ved innkjøpsverdier ned mot kr. 100.000. I tillegg kommer det arbeid og ressurser som tilbyderne legger ned i prosessen. Samfunnsøkonomisk er dette kostnadsdrivende for kommunen, og næringslivet. Tidsbruk/kostnader for alle parter kan reduseres betydelig hvis en fjerner krav til

prosedyre og skriftlighet for mindre anskaffelser (under for eksempel kr.300.000 som nå er forslaget), samtidig som man stiller som generelt krav at alle anskaffelser skal tilfredsstille grunnleggende prinsipper, nevnt over her. Men, man blir stående i en skvis, da regelverk sier at alle anskaffelser over 100K skal omfattes av konkurranse, og kommunens egne retningslinjer sier at de aller fleste innkjøp vi gjør, skal vurderes opp mot størrelser, og prosedyrer.

ID32 (Ida Martinsen) *Vektlegging av bærekraft i offentlige anskaffelser*

Svar:

Se svar under ID3 fra Vegard Vatndal..
På generelt grunnlag kan man si at, som innkjøper får man hele tiden gjøre vurderinger, også på bærekraft. Men så er det også slik at økonomisk bærekraft, og klima og miljø som bærekraft, alltid må sloss om hvem som er viktigst.
Det er lett å ty til ambisiøse mål, og fine formuleringer, men når man ser at det ene alternativet blir vesentlig dyrere enn det andre alternativet, da kommer oftest økonomisk ledelse inn og styrer anskaffelsen inn i et annet, og mindre kostnadskrevende spor. Klima, miljø og bærekraft blir foreløpig ofte slått av økonomisk bærekraft. Dessverre kan man vel si.
Utfordringen for en kommune er at man skal gå i front, være veiviser og et godt eksempel når man skal anskaffe varer og tjenester. Vi arbeider hele tiden for å forbedre oss, og sakte, men sikkert endre våre, og våre leverandørers tankegang rundt klima og miljø. Det skjer ikke noe før du begynner heter det. Vi må kreve endring, og leverandørene må levere endring. Kanskje er vi ikke flinke nok å kommunisere i dag. Kanskje er vi ikke flinke nok å spille på lag med leverandørene i å finne de mulighetene som ligger i mer miljøvennlige innkjøp. Vi er imidlertid veldig åpne for innspill og dialog, også etter dette møtet, for hvordan vi sammen kan dra lasset bedre, og lengre, med mindre ressursbruk. Det vil i en periode bli økte kostnader hvis vi skal bli bedre på miljø, leverandørene må anskaffe nye verktøyer som er mer miljøvennlige, og vi må akseptere å betale mer for tjenester, slik at leverandørene kan tjene inn nytt og bedre utstyr.
ALT HENGER SAMMEN.

Og hit kom vi med besvarelser i forkant av møtet som ble avholdt 14.5 i Kulturfabrikken.

Det som kommer inn av innspill, og spørsmål, etter møtet, blir behandlet herfra og videre.

Under her gjengis liste over spørsmål og avklaringer notert opp av møtearrangør i møtet:

Spørsmålene/kommentarene fra referent Anja/EGGA, *og svarene i kursiv*

Ken Magne Kristoffersen presentasjon:

Sortland kommune

Sortland kommune har fått på plass revisjon av innkjøpsreglement. Reglement og strategi er to ulike dokumenter. Reglementet er ferdigstilt, og er en daglig rettesnor for innkjøpsarbeidet. Innkjøpsstrategi er et overordnet dokument som skal danne grunnlaget for innkjøpsreglementet, og revisjoner av dette.

Sortland kommune er tilslutta Bodø innkjøpskontor. 16-17 kommuner er tilsluttet denne. Sentrale rammeavtaler laget der det er avtaler som er egnet for samordning. Det er laget argumentasjon for hvilke avtaler det er naturlig å delta på gjennom Bodø, og hvilke som er beste egnet for lokale avtaler.

Sortland kommune legger ut link til sak på hjemmeside for innspill, ønsker innspillene sendt til postmottak med saknummer som referanse.

Ingen innspill kom via postmottak.

Spørsmål og betraktninger fra publikum:

-Leit at SK handler av Bodø – ref. advokattjenester
-Komplisert og regulert – ikke lov å gjøre som man vil
-Vurdere anskaffelser, felles rammeavtaler inkl. nabokommuner.
-Ikke anledning å designe anskaffelser for å tilpasse alle lokale.
-KS har modeller som kan tilpasses for å handle mer lokalt
-Hvilke behov dekkes ikke lokalt? Eksempler?

Tjenester for nesten 300 MNOK innkjøp i Sortland kommune.
Beate Bø Nilsen: Mål om større tilnærming til lokale leverandører i anskaffelsesstrategien

-*SK har ønske om mest mulig lokal og regional handel. Det jobbes med å tilpasse innkjøpsstrukturen i den retning, dog innenfor regelverket.*

Følgefeil ifb. rammeavtalene i Bodø. Må tilbakebetale pga. feil i avtaler.
-*Her refereres til avtalen Bodø hadde på IT og datautstyr. Her ble de klaget inn til KOFA, og dømt å betale stor erstatning.*
Dette viser hvor viktig det er at avtalene er gjennomgått og kvalitetssikret på juridisk grunnlag.

KS har smørbrødliste over punkter som kan hjelpe SK med å handle enda mer lokalt.
Denne listen har jeg ikke, og skal be BBN om denne.

GreteE: Ilag tjenestesamarbeid (mulig samarbeid om kommunal tjenesteyting i regionen)
En kommune tar ansvar som vertskommune – resten knytter seg på avtaler.
Innkjøpsavdelingen imøteser fremgang i dette arbeidet, og deltar gjerne ved behov.

Åpne møter og dialogmøter kan vi ikke få nok av. Kommunen ønsker å orientere, og spille på lag med næringslivet. *Kommunen har likevel lover og forskrifter som må overholdes, og dette er overordnet for de mulighetene vi prøver å dra ut av dette, og utnytte best mulig. Her er vi åpne for dialog om hvordan vi kan tilpasse oss regelverket.*

Andreas SE: tenk gjennom tildelingskriteriene. Bruk tid på dette. Sparer reisetid. Stor anbudskonk ute nå uten at dette er hensyntatt. Innspillet: utnytt mulighetsrommet som ligger i dette.

Miljø blir viktigere som kriterium fremover, og i dette ligger også at kortreiste produkter og tjenester vil hevde seg i konkurransen, i hvert fall på miljø. Vi kommer nok ikke utenom at vi må lyse ut konkurranser, og prisen vil også være en viktig faktor fremover i tillegg til kvalitet og miljø. Her kommer det viktige samarbeidet inn, ofte i forkant av konkurransene.

GAE: mer miljøvennlig å bruke lokalt og belønne de som bruker lokale tilbydere.
Tillegg legge inn poenggivning for å tilpasse lokalt. Utnytte maksimalt dette.
Se svar over.

Gard: Fint at politisk ønsker å bruke lokalt. Detaljene i spec er viktig. Spesifiser hvor viktig det er å være nær og lokalt. Symbolske krav på kortreist. (ikke sette krav om jurister med 10 års erfaring i komm. På 10 – 50 000 innbyggere)
Utfordring å lage strategien så tydelig som mulig for å unngå å skyte spurv med kanoner.
Kriterier og krav som stilles skal alltid ha en reell verdi for oss. Vi stiller ikke unyttige krav bare for å ha noe å skille leverandører på.

Beate: mener innkjøpsstrategien mangler mål om anskaffelser lokalt
Allerede i ingressen under punktet «Intensjon med strategien» belyses dette, og er godt beskrevet. Det er også godt beskrevet i punktvis beskrivelse av strategiplanens delmål. Innkjøpsavdelingen mener derfor at dette er meget godt ivaretatt i strategidokumentet.

Samfunnsregnskap – hva ligger igjen i kommunen?
Ingen tvil om at lokal handel gagner kommunen, og at det er vår oppgave å fremme.

Anskaffelser under 1,3 MNOK -> e-post behandles av og til.

Det er kalt det kunngjøringsfrie rom. Anskaffelser over 1,3 millioner skal lyses ut på DOFFIN, se FOA §5-3(1)(2)(3)
Det anses likevel godt egnet å lyse ut alle større innkjøp, også de under terskelverdi, på Mercell og Doffin. Man skal alltid forvalte fellesskapets midler på beste måte. Det er lagt opp til et visst skjønn hos kommunens innkjøpsavdeling, men hensynet til Konkurranse, likebehandling, forutberegnelighet, etterprøvbarhet og forholdsmessighet gjelder også disse innkjøpene, og skal blant annet hindre korrupsjon og forskjellsbehandling av leverandører.

GreteE: Anskaffelser skal vektes med minimum 30 % på miljø.

Delvis riktig.

§ 7-9.Klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser

(1) Krav og kriterier etter denne bestemmelsen skal ha som mål å redusere anskaffelsens samlede klimaavtrykk eller miljøbelastning.

(2) Oppdragsgiver skal vekte klima- og miljøhensyn med minimum tretti prosent.

*(3) Der oppdragsgiver angir tildelingskriteriene i prioritert rekkefølge, **bør** klima- og miljøhensyn være blant de tre høyest prioriterte.*

(4) Tildelingskriterier etter andre og tredje ledd kan erstattes med klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen, dersom det er klart at dette gir en bedre klima- og miljøeffekt og dette begrunnes i anskaffelsesdokumentene. Dersom oppdragsgiver ikke prioriterer i tråd med tredje ledd, skal det stilles klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen, og dette skal begrunnes i anskaffelsesdokumentene.

(5) Forpliktelsen til å stille krav eller kriterier etter denne bestemmelsen gjelder ikke dersom anskaffelsen etter sin art har et klimaavtrykk og en miljøbelastning som er uvesentlig og dette begrunnes i anskaffelsesdokumentene.

For anskaffelser som følger del III av anskaffelsesforskriften følger det et krav om å angi tildelingskriterienes relative vekt ved valg av tilbud. Her gjelder derfor et absolutt krav som innebærer at oppdragsgiver skal vekte klima- og miljøhensyn med minimum 30%.

Det er likevel åpning for å erstatte klima- og miljøhensyn i tildelingskriterier med klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen. Dette kan bare gjøres dersom:

-det er klart at dette gir en bedre klima- og miljøeffekt og

-dette begrunnes i anskaffelsesdokumentene

Ettersom det ikke pliktes å angi tildelingskriterienes relative vekt etter del I og del II gjelder det ingen plikt til å vekte klima - og miljøhensyn med minimum 30%.

Her kan man selvsagt sikte høyere når vi i SK skal lage kriterier, det er ikke forbudt å stille strengere krav enn forskriften angir, men det bør vurderes veldig nøye, og det skal være gode grunner til dette.

Krav om lærlinger i alle fag der det finnes lærlingeordninger.

Mads/El-team: Styrke biten i kontrakten på detaljer og følge opp dette underveis.

Påpeker også bruk av lokal arbeidskraft og Lærlinger på prosjekter – stilles krav til dette. Blir det fulgt opp? Dokumenteres dette?

Sortland kommune har etablert samarbeid med Skatteetatens avdeling for arbeidsmiljø og skattekrim. Dette skal hjelpe kommunen å følge opp regelverket, og motvirke kriminalitet.

Det er også krav om lærlinger i våre anskaffelser der dette er aktuelt, og det finnes lærlingeordninger.

Alle kan bli bedre på oppfølging av kontrakter.

Avdeling Prosjekt og utvikling har derfor ansatt jurist som skal følge opp kontrakter.